

Ainon surullinen tarina

Ainon isä Vasili syntyi vuonna 1898 Röhössä toiseksi vanhimpana 11-lapsiseen perheeseen. Syksyllä 1921 värvättiin runsaasti 18 vuotta täyttäneitä karjalaispoikia taisteluun Karjalan puolesta. Myös Vasili lähti mukaan. Hän oli silloin 24-vuotias. Sotajoukko joutui perääntymään ja sen jäljessä pakeni moni karjalaisperhekin Suomeen, niin myös osa Vasilin kotiväestäkin. He asettuivat asumaan Kuusamoon, mutta koska perheen äiti ja kolme pienintä lasta oli jäänyt Röhöhön, palasi Vasilin isä lapsineen takaisin Karjalaan jo samana vuonna. Vain Vasili ja hänen vanhempi Antti-veljensä jäivät vielä sinne. Nuorillekin miehille oli kuitenkin amnestia luvassa ja vuonna 1926 pojat lähtivät kotikonnuilleen.

Palattuaan kotikyläänsä Vasili osallistui hyvin aktiivisesti oman kylänsä ja naapurikylien välisiin rientoihin. Kesällä 1929 vietettiin jälleen kerran juhlia Röhössä. Näillä kesäjuhlilla Vasili tapasi sitten Suurjärven neidon, Matro Homasen ja ihastui tähän ikähyväksi. Pian oli sitten vanhempien puuhattava heille häät ja ne vietettiin vielä viimeisen kerran vanhojen tapojen mukaan: oli laulut sulhaselle, morsiamelle ja hääparille, oli komea hääpöytä kuin tuliaispyötyäkin, ja tietysti häitä kisattiin viikon verran. Sitten nuoripari asettui asumaan Korkeaniemen siellä tyhjillään olevaan taloon.

Röhöhön perustettiin kolhoosi vuonna 1931 ja kyläläiset äänestivät yksimielisesti Vasilin sen puheenjohtajaksi. Hänestä kehittyikin hyvä kollektiivitalouden johtaja. Kolhoosi vaurastui ja myös Vasilin perheonni kukoisti. Lapsia syntyi kolme: kaksi poikaa ja Aino-tytär. Kaikki näytti menevän hyvin.

Sitten muuttui tuulen suunta: alkoi Stalinin puhdistusaalto. Ensin Vasili menetti kolhoosin puheenjohtajuuden vuonna 1934 ja sitten eräänä pimeänä syysyönä 1937 rymsäsi heidän kotiinsa aseistautuneita miehiä vangitsemään niin Vasilin kuin Matronkin. Se oli 3-vuotiaalle Ainolle kauhujen yö, jota vieläkin oli tuskaisa muistella. Hänen huutonsa kaikui silloin kuuroille korville. Vanhemmat vietiin pois selityksittä. Ainon mielestä he eivät koskaan olleet tehneet kenelle-

kään pahaa. Seuraavana päivänä oli myös lasten jätettävä kotinsa; pojat sijoitettiin Karjalassa sisäoppilaitokseen, mutta Aino-parka repäistiin kerta kaikkiaan juuriltaan. Hänet kuljetettiin Urali taakse lastenkotiin, missä hänelle uskoteltiin, ettei hänellä ole vanhempia ja häet yritettiin venäläistyttää etunimeä myöten. Mutta tyttöä piti itsepäisesti nimestään kiinni.

Vartuttuaan hän alkoi varovaisesti kysellä lastenkodin henkilökunnalta syntyperäänsä, sillä hänelle oli sentään jäänyt heikohko muistikuva siitä, että oli lähtöisin Karjalasta ja että isän nimi olisi ollut Vasili. Hänelle aina vain sanottiin, ettei kansan vihollisen jälkeläisillä ole oikeutta kysellä tai sitten, että mikäli vanhemmat joskus vapautuisivat vankilasta, he kai hakisivat lapsensa pois lastenkodista.

Vasta koulussa hän alkoi saada vastakaikua. Koulun musiikinopettaja huomasi Ainon herkkyyden ja musikaalisuuden. Niinpä tyttö sai nyt ensimmäistä kertaa elämänsään kannustusta. Samainen opettaja myös neuvoi, mistä voisi saada tietoa vanhemmistaan ja heidän kohtalostaan.

Monia vuosia vieri, Aino edistyi hyvin koulussa ja pääsi lahjakkuutensa ansiosta musiikkiopistoon. Hän teki aina vain uusia tiedusteluja mm. Punaisen Ristin kautta. Vihdoin ilmoitettiin, että nyt oli

Aino kertoo tarinaansa, vas. tulkki maist. Mikko Hirso.

mahdollisesti hänen äitinsä löytynyt. Se tuntui Ainosta uskomattomalta. Oli kulunut 14 vuotta! Hän päätti koetella tätä löytynyttä äitiään: hän lähetti tälle valokuvan, jossa oli kolme tyttöä ja tuumi, että mikäli ns. äiti pystyisi tunnistamaan Ainon näistä kolmesta, niin siitä saisi varmuuden. Aino oli kuvassa lähes 17-vuotias. Mutta kyllähän äiti aina omansa tuntee. Matro osoitti ilman pienintäkään epärointiä kuvan keskellä seisovaa Ainoa ja sanoi: "Tuo on minun lapseni". Sitten päätettiin järjestää tapaaminen, jossa Aino vuorostaan saisi yrittää tunnistaa äitinsä. Naisia oli pienessä huoneessa koolla useita. Pelonsekaisin tuntein Aino meni tähän tapaamiseen, mutta pelko oli ollut turha. Hän löysi äitinsä ja he kapsaltivat heti toistensa kaulaan.

Nyt selvisi myös vanhempien surullinen kohtalo. Matro oli pidetty vankilassa aina vuoteen 1939 saakka, mutta Vasili-isä oli ammuttu jo vuonna 1938. Isäänsä Aino ei siis enää koskaan tapaisi.

Kun Matro-äiti oli vapautettu vankilasta, hän oli heti alkanut etsiä lapsiaan. Karjalassa olevista pojistaan hän sai tietoja jo viiden vuoden kuluttua, mutta Ainon etsiminen kesti tosiaan 14 vuotta.

Aino valmistui musiikinopettajaksi ja avioitui venäläisen kanssa. Karjalan kieltä hän ei saanut koskaan opiskella. Hän sai tietää suvustaan Suomessa ja ehti käydä täällä äitinsäkin kanssa. Hänen molemmat veljensä ovat konemiehiä. Vuosi 1992 oli Ainolle hyvin merkittävä: hän sai Suomessa olevilta sukulaisiltaan perinnön ja kävi kotikylässään Röhössä ensimmäisen kerran lähes 60:een vuoteen. Tarina päättyi siis kuitenkin onnellisesti.

Lähteet: Heikki Lehto: Kotikyläni Röhö, Ainon haastattelu v. 1992.

LAINA LAHTI

Aino ehti käydä Martta-äitinsä kera Suomessa Muoniassa saakka heimolaisiaan tapaamassa.

Kansainvälinen yliopisto Petroskoihin?

Helsingin yliopiston valtuuskunta vieraili kesäkuussa Petroskoissa rehtori Risto Ihamuotilan johdolla.

Matkan tarkoituksena oli keskustella hankkeesta kansainvälisen yliopiston perustamisesta Petroskoihin. Välivaiheena on kaavailtu Pohjola-instituuttia. Sen suunnitelma-luonnokset ovat jo valmiit. Suunnittelurahoitusta on haettu opetusministeriöltä.